

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum electio sit solum possibilium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

QVAEST. XIII.

sit aliqua rō, vel electio; quod ex hoc apparet, q̄ omnia, q̄ sunt vnius naturæ, similiter operantur.

ARTICVLVS III.

Vtrum electio sit solum eorum, que sunt ad finem; vel etiam quandoque ipsius finis.

inf. art. 4. &
6. cor. lit. 3.
q. 18. art. 4.
cor. & lib. 4.
contra cap.
95. fin. Et
opu. 2. cap.
177. Et 3.
Eth. lec. 1.
Et 1. Peri-
her. le. 14. fi.
* ca. 12. post
med. 10. 5.
* ca. 2. to. 5.
art. 1. ad 2.

AD TERTIVM sic proceditur. Vr. q̄ electio non sit tñ eorum, q̄ sunt ad finem. Dicit. n. Philosophus in 6. Ethic. * q̄ electionē rectā facit virtus. Quęcūq; aut illius gratia nata sunt fieri, non sunt virtus, sed alterius potentia; illud autem, cuius gratia fit aliquid, est finis; ergo electio est finis.

¶3. Pr̄t. Electio importat præceptionem vnius respectu alterius; sed sicut eorum, que sunt ad finem, vnu potest præcipi alteri, ita etiam diuersorum finium; ergo electio potest esse finis, sicut & illorū, que sunt ad finem.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 3. Ethico. * quod voluntas est finis; electio autem co-

rum, que sunt ad finem.

RESPON. Dicendū, q̄ sicut iam dictum est, * Elec-

tio consequitur suam, vel iudicium, quod est sicut conclusio syllogismi operatiū; vnde illud cadit sub electione, quod se habet, vt conclusio in syllogis-

mo operabilis. Finis aut in operabilibus se habet,

vt principium, & non vt conclusio, vt Philosophus

ste. 89. to. 5.

dicit in 2. Phys. * vnde finis, inquantu est h̄mōi, non cedit sub electione. Sed sicut in speculatiis, nihil prohibet, id quod est vnius demonstrationis, vel sciē-
tia principiū, esse conclusionem alterius demonstra-
tionis, vel scientiæ, primū tñ principiū indemon-
strabile non p̄t esse conclusio aliquiū demonstra-
tionis, vel scientiæ: ita ē contingit id, qd est in una
operatione, vt finis, ordinari ad aliquid, vt ad finem;
& hoc mō sub electione cadit. Sicut in operatione
medici, sanitas se hēt vt finis, unde hoc non cadit
sub electione medici, sed hoc supponit tanq; principiū;
sed sanitas corporis ordinatur ad bonum ani-
mæ. Vnde apud eum qui habet curam de anima
saliute, potest sub electione cadere esse sanum, vel esse
infirmum; nam Apostolus dicit 2. ad Cor. 12. Cū
enim infirmor, tunc potens sum; sed ultimus finis
nullo modo sub electione cadit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod fines proprii
virtutum ordinantur ad beatitudinem, sicut ad ultimū finem; & hoc modo p̄t esse eorum electio.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ sicut supra habitu-
est, ultimus finis est unus tñ; vnde ubicunq; occur-
runt plures fines, inter eos potest esse electio, secundū
quod ordinantur ad ultimum finem.

¶4. Super Questionis
decimatercie,
Ar. 1111.

inf. art. 5. co.
q. 1. art. 7.

Tertia art. omis-
to, in risione
ad tertiu 4. art. ad-
uerte, aliquos minus
perspicaces, nec di-
scernentes terminos
moralium, & legi,
hinc dicere, q̄ in elec-
tionib; p̄dictorum
singuli non eligunt,
sed nominant; elige-
dū, cū hoc nec tom-
niaverit his littera,
sed dicte, q̄ electio,
q̄ est actus interior
voluntatis, in h̄mōi
electionibus est ele-

ARTICVLVS IIII.

Vtrum electio sit tantum eorum, que per nos aguntur.

AD QUARTVM sic proce-
ditur. Videatur, quod elec-
tio non sit solum possibilium.
Electio enim est actus voluntatis, ut dictum est: * sed voluntas est possibilium, & impossibilium,
ut dicitur in 3. Ethico. & ergo,
& electio.

¶2. Præterea. Electio est eorum, que per nos aguntur, si-
cuit dictum est. * nihil ergo refert quantum ad electionem,
vtrum eligatur id, quod est im-
possibile implicant, vel id, quod est impossibile eligi: sed fre-
quenter ea, que eligimus, perfic-
tere non possumus, & sic sunt
impossibilia nobis; ergo electio
est impossibilium.

¶3. Pr̄t. Nihil hō tentat agere,

nisi eligēdo; sed beatus Benedictus

dicit, Quod si Prałatus aliqd im-

possibile est, q̄ lum humanorum actuum.
¶3. Pr̄t. Eliguntur homines ad aliqua officia, vel secularia, vel ecclæstica, ab his, qui nihil erga eos agunt; ergo electio non solū est humanorum actuum.

SED CONTRA est, qd Phil. dicit in 3. Ethic. quod nullus eligit nisi ea, quæ existimat fieri per ipsum.

RESPON. Dicendū, q̄ sicut in tentio est finis; ita electio est eo-
rum, q̄ sunt ad finem; finis autem
vel est actio, vel res aliqua. Et cū
res aliqua fuerit finis, necesse est,
q̄ aliqua humana actio interueniat,
vel inquantu homo facit tē illam, q̄ est finis, si-
cuit medicus facit sanitatem, quæ est finis eius: vnde
& facere sanitatem dī finis medici; vel inquantum
hō aliquo modo vtitur, vel fruitur re, quæ est finis,
sicut auaro est finis pecunia, vel possessio pecunia.

Et eodem modo dicendum est de eo, quod est ad finē,
quia ne cessē est vt id, quod est ad finē, vel sit actio,
vel res aliqua interueniente aliqua actione, per quā
facit id quod est ad finem, vel vtitur eo. Et per hunc
modum electio semper est humanorum actuum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod organa
ordinantur ad finem, inquantum homo vtitur eis
propter finem.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ in ipsa contemplatione
est aliquis actus intellectus alienantis huic
opinioni, vel illi: actio vero exterior est, quæ contra
contemplationem diuidit.

AD TERTIVM dicendum, q̄ homo qui eligit episco-
pum, vel principem ciuitatis, eligit nominare ipsum
in talem dignitatem; alioquin si
nulla esset eius actio ad constitutionem
episcopi, vel principis, non competenter ei electio. Et
similiter dicendum est, quod quandocumq; dicitur aliqua res
præligi alteri, adiungitur ibi alia
qua operatio eligentis.

ARTICVLVS V.
Vtrum electio sit solum possibilium.

AD QUARTVM sic proce-
ditur. Videatur, quod elec-
tio non sit solum possibilium.
Electio enim est actus voluntatis, ut dictum est: * sed voluntas est possibilium, & impossibilium,
ut dicitur in 3. Ethico. & ergo,
& electio.

¶2. Præterea. Electio est eorum, que per nos aguntur, si-
cuit dictum est. * nihil ergo refert quantum ad electionem,
vtrum eligatur id, quod est im-
possibile implicant, vel id, quod est impossibile eligi: sed fre-
quenter ea, que eligimus, perfic-
tere non possumus, & sic sunt
impossibilia nobis; ergo electio
est impossibilium.

¶3. Pr̄t. Nihil hō tentat agere,
nisi eligēdo; sed beatus Benedictus

dicit, Quod si Prałatus aliqd im-

possible est, q̄ lum humanorum actuum.

Et noīnatōnis talis
p̄sonæ, &c. quia elec-
tio est eorum, q̄ sunt
in p̄tate eligentis. Et
id est, quod ad hoc
iudicū de singulis
eligentib; & de roto
collegio, seu perso-
na formante decretū
electiois noīe col-
legi. Licer enim di-
cat. Eligo talen, sub
intellig. Eligo ius
dare, vel nominare,
vel aliquid simile,
q̄d sc̄t in potestate
eligenit.

CAP.
Ca. 3.
ane
tom.
Artic.

¶4. Super Questionis
decimatercie arti-
culum quintum.

IN risione ad 1.
art. aduerte, q̄ dis-
tinguit ibi facta
de voluntate cōplē-
tas, & incōplētas, nō
sic est accipienda,
quasi voluntas incō-
plēta sc̄t velle nō de
liberatū, aut non ca-
pax meriti, & deme-
riti; qm̄ tensus iste
est fallax. Pōt enim
quis deliberate vēl
re expellere Deū de
regno suo, si posset,
& simili, vbi con-
stat inuenit pecca-
tū mortale. Sed cō-
plēto, & incōplēto
voluntatis attingitur
ēm modum motus
voluntatis, vt in lite-
ra dicitur. Ex eo em
q̄ voluntatis motus
est ad rem media
operatione exteriori
affigendā, disponē-
dā, & perfectus nō
est perfectus apta-
nata inueniri irges-
nere motus volunta-
tis, nisi terminet ad
bonum agibile, q̄
uis perfectus sit enī
ad cōsentium, delibe-
rationem, & h̄mōi
possibile.

ARTICVLVS VI.
Vtrum electio sit solum possibilium.

AD QVINTVM sic proce-
ditur. Videatur, quod elec-
tio non sit solum possibilium.
Electio enim est actus voluntatis, ut dictum est: * sed voluntas est possibilium, & impossibilium,
ut dicitur in 3. Ethico. & ergo,
& electio.

¶2. Præterea. Electio est eorum, que per nos aguntur, si-
cuit dictum est. * nihil ergo refert quantum ad electionem,
vtrum eligatur id, quod est im-
possibile implicant, vel id, quod est impossibile eligi: sed fre-
quenter ea, que eligimus, perfic-
tere non possumus, & sic sunt
impossibilia nobis; ergo electio
est impossibilium.

¶3. Pr̄t. Nihil hō tentat agere,
nisi eligēdo; sed beatus Benedictus

dicit, Quod si Prałatus aliqd im-

possible est, q̄ lum humanorum actuum.

Ver. 9. 11.
ar. 13. ad 11.
Et 3. Ethic.
Iec. 5. f. 1.
¶ 1. art. 1.
ante med.

4. Cor.
2. o. 10.
1. o. 11.
1. o. 12.
1. o. 13.
1. o. 14.
1. o. 15.
1. o. 16.
1. o. 17.
1. o. 18.

1. o. 19.
1. o. 20.
1. o. 21.
1. o. 22.
1. o. 23.
1. o. 24.
1. o. 25.
1. o. 26.
1. o. 27.
1. o. 28.
1. o. 29.
1. o. 30.
1. o. 31.
1. o. 32.
1. o. 33.
1. o. 34.
1. o. 35.
1. o. 36.
1. o. 37.
1. o. 38.
1. o. 39.
1. o. 40.
1. o. 41.
1. o. 42.
1. o. 43.
1. o. 44.
1. o. 45.
1. o. 46.
1. o. 47.
1. o. 48.
1. o. 49.
1. o. 50.
1. o. 51.
1. o. 52.
1. o. 53.
1. o. 54.
1. o. 55.
1. o. 56.
1. o. 57.
1. o. 58.
1. o. 59.
1. o. 60.
1. o. 61.
1. o. 62.
1. o. 63.
1. o. 64.
1. o. 65.
1. o. 66.
1. o. 67.
1. o. 68.
1. o. 69.
1. o. 70.
1. o. 71.
1. o. 72.
1. o. 73.
1. o. 74.
1. o. 75.
1. o. 76.
1. o. 77.
1. o. 78.
1. o. 79.
1. o. 80.
1. o. 81.
1. o. 82.
1. o. 83.
1. o. 84.
1. o. 85.
1. o. 86.
1. o. 87.
1. o. 88.
1. o. 89.
1. o. 90.
1. o. 91.
1. o. 92.
1. o. 93.
1. o. 94.
1. o. 95.
1. o. 96.
1. o. 97.
1. o. 98.
1. o. 99.
1. o. 100.
1. o. 101.
1. o. 102.
1. o. 103.
1. o. 104.
1. o. 105.
1. o. 106.
1. o. 107.
1. o. 108.
1. o. 109.
1. o. 110.
1. o. 111.
1. o. 112.
1. o. 113.
1. o. 114.
1. o. 115.
1. o. 116.
1. o. 117.
1. o. 118.
1. o. 119.
1. o. 120.
1. o. 121.
1. o. 122.
1. o. 123.
1. o. 124.
1. o. 125.
1. o. 126.
1. o. 127.
1. o. 128.
1. o. 129.
1. o. 130.
1. o. 131.
1. o. 132.
1. o. 133.
1. o. 134.
1. o. 135.
1. o. 136.
1. o. 137.
1. o. 138.
1. o. 139.
1. o. 140.
1. o. 141.
1. o. 142.
1. o. 143.
1. o. 144.
1. o. 145.
1. o. 146.
1. o. 147.
1. o. 148.
1. o. 149.
1. o. 150.
1. o. 151.
1. o. 152.
1. o. 153.
1. o. 154.
1. o. 155.
1. o. 156.
1. o. 157.
1. o. 158.
1. o. 159.
1. o. 160.
1. o. 161.
1. o. 162.
1. o. 163.
1. o. 164.
1. o. 165.
1. o. 166.
1. o. 167.
1. o. 168.
1. o. 169.
1. o. 170.
1. o. 171.
1. o. 172.
1. o. 173.
1. o. 174.
1. o. 175.
1. o. 176.
1. o. 177.
1. o. 178.
1. o. 179.
1. o. 180.
1. o. 181.
1. o. 182.
1. o. 183.
1. o. 184.
1. o. 185.
1. o. 186.
1. o. 187.
1. o. 188.
1. o. 189.
1. o. 190.
1. o. 191.
1. o. 192.
1. o. 193.
1. o. 194.
1. o. 195.
1. o. 196.
1. o. 197.
1. o. 198.
1. o. 199.
1. o. 200.
1. o. 201.
1. o. 202.
1. o. 203.
1. o. 204.
1. o. 205.
1. o. 206.
1. o. 207.
1. o. 208.
1. o. 209.
1. o. 210.
1. o. 211.
1. o. 212.
1. o. 213.
1. o. 214.
1. o. 215.
1. o. 216.
1. o. 217.
1. o. 218.
1. o. 219.
1. o. 220.
1. o. 221.
1. o. 222.
1. o. 223.
1. o. 224.
1. o. 225.
1. o. 226.
1. o. 227.
1. o. 228.
1. o. 229.
1. o. 230.
1. o. 231.
1. o. 232.
1. o. 233.
1. o. 234.
1. o. 235.
1. o. 236.
1. o. 237.
1. o. 238.
1. o. 239.
1. o. 240.
1. o. 241.
1. o. 242.
1. o. 243.
1. o. 244.
1. o. 245.
1. o. 246.
1. o. 247.
1. o. 248.
1. o. 249.
1. o. 250.
1. o. 251.
1. o. 252.
1. o. 253.
1. o. 254.
1. o. 255.
1. o. 256.
1. o. 257.
1. o. 258.
1. o. 259.
1. o. 260.
1. o. 261.
1. o. 262.
1. o. 263.
1. o. 264.
1. o. 265.
1. o. 266.
1. o. 267.
1. o. 268.
1. o. 269.
1. o. 270.
1. o. 271.
1. o. 272.
1. o. 273.
1. o. 274.
1. o. 275.
1. o. 276.
1. o. 277.
1. o. 278.
1. o. 279.
1. o. 280.
1. o. 281.
1. o. 282.
1. o. 283.
1. o. 284.
1. o. 285.
1. o. 286.
1. o. 287.
1. o. 288.
1. o. 289.
1. o. 290.
1. o. 291.
1. o. 292.
1. o. 293.
1. o. 294.
1. o. 295.
1. o. 296.
1. o. 297.
1. o. 298.
1. o. 299.
1. o. 300.
1. o. 301.
1. o. 302.
1. o. 303.
1. o. 304.
1. o. 305.
1. o. 306.
1. o. 307.
1. o. 308.
1. o. 309.
1. o. 310.
1. o. 311.
1. o. 312.
1. o. 313.
1. o. 314.
1. o. 315.
1. o. 316.
1. o. 317.
1. o. 318.
1. o. 319.
1. o. 320.
1. o. 321.
1. o. 322.
1. o. 323.
1. o. 324.
1. o. 325.
1. o. 326.
1. o. 327.
1. o. 328.
1. o. 329.
1. o. 330.
1. o. 331.
1. o. 332.
1. o. 333.
1. o. 334.
1. o. 335.
1. o. 336.
1. o. 337.
1. o. 338.
1. o. 339.
1. o. 340.
1. o. 341.
1. o. 342.
1. o. 343.
1. o. 344.
1. o. 345.
1. o. 346.
1. o. 347.
1. o. 348.
1. o. 349.
1. o. 350.
1. o. 351.
1. o. 352.
1. o. 353.
1. o. 354.
1. o. 355.
1. o. 356.
1. o. 357.
1. o. 358.
1. o. 359.
1. o. 360.
1. o. 361.
1. o. 362.
1. o. 363.
1. o. 364.
1. o. 365.
1. o. 366.
1. o. 367.
1. o. 368.
1. o. 369.
1. o. 370.
1. o. 371.
1. o. 372.
1. o. 373.
1. o. 374.
1. o. 375.
1. o. 376.
1. o. 377.
1. o. 378.
1. o. 379.
1. o. 380.
1. o. 381.
1. o. 382.
1. o. 383.
1. o. 384.
1. o. 385.
1. o. 386.
1. o. 387.
1. o. 388.
1. o. 389.
1. o. 390.
1. o. 391.
1. o. 392.
1. o. 393.
1. o. 394.
1. o. 395.
1. o. 396.
1. o. 397.
1. o. 398.
1. o. 399.
1. o. 400.
1. o. 401.
1. o. 402.
1. o. 403.
1. o. 404.
1. o. 405.
1. o. 406.
1. o. 407.
1. o. 408.
1. o. 409.
1. o. 410.
1. o. 411.
1. o. 412.
1. o. 413.
1. o. 414.
1. o. 415.
1. o. 416.
1. o. 417.
1. o. 418.
1. o. 419.
1. o. 420.
1. o. 421.
1. o. 422.
1. o. 423.
1. o. 424.
1. o. 425.
1. o. 426.
1. o. 427.
1. o. 428.
1. o. 429.
1. o. 430.
1. o. 431.
1. o. 432.
1. o. 433.
1. o. 434.
1. o. 435.
1. o. 436.
1. o. 437.
1. o. 438.
1. o. 439.
1. o. 440.
1. o. 441.
1. o. 442.
1. o. 443.
1. o. 444.
1. o. 445.
1. o. 446.
1. o. 447.
1. o. 448.
1. o. 449.
1. o. 450.
1. o. 451.
1. o. 452.
1. o. 453.
1. o. 454.
1. o. 455.
1. o. 456.
1. o. 457.
1. o. 458.
1. o. 459.
1. o. 460.
1. o. 461.
1. o. 462.
1. o. 463.
1. o. 464.
1. o. 465.
1. o. 466.
1. o. 467.
1. o. 468.
1. o. 469.
1. o. 470.
1. o. 471.
1. o. 472.
1. o. 473.
1. o. 474.
1. o. 475.
1. o. 476.
1. o. 477.
1. o. 478.
1. o. 479.
1. o. 480.
1. o. 481.
1. o. 482.
1. o. 483.
1. o. 484.
1. o. 485.
1. o. 486.
1. o. 487.
1. o. 488.
1. o. 489.
1. o. 490.
1. o. 491.
1. o. 492.
1. o. 493.
1. o. 494.
1. o. 495.
1. o. 496.
1. o. 497.
1. o. 498.
1. o. 499.
1. o. 500.
1. o. 501.
1. o. 502.
1. o. 503.
1. o. 504.
1. o. 505.
1. o. 506.
1. o. 507.
1. o. 508.
1. o. 509.
1. o. 510.
1. o. 511.
1. o. 512.
1. o. 513.
1. o. 514.
1. o. 515.
1. o. 516.
1. o. 517.
1. o. 518.
1. o. 519.
1. o. 520.
1. o. 521.
1. o. 522.
1. o. 523.
1. o. 524.
1. o. 525.
1. o. 526.
1. o. 527.
1. o. 528.
1. o. 529.
1. o. 530.
1. o. 531.
1. o. 532.
1. o. 533.
1. o. 534.
1. o. 535.
1. o. 536.
1. o. 537.
1. o. 538.
1. o. 539.
1. o. 540.
1. o. 541.
1. o. 542.
1. o. 543.
1. o. 544.
1. o. 545.
1. o. 546.
1. o. 547.
1. o. 548.
1. o. 549.
1. o. 550.
1. o. 551.
1. o. 552.
1

possibile præceperit, tentandum est. ergo electio potest esse impossibilium.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 3. Ethic.* quod electio non est impossibilium.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est*, Electiones nostræ referuntur semper ad nostras actiones: ea autem qua per nos aguntur, sunt nobis possibilia. unde necesse est dicere, quod electio non sit nisi impossibilium. Similiter etiam ratio eligendi aliqd est, ut ex hoc possumus consequi finem: vel ex hoc, quod dicit ad finem. Per id autem quod est impossibile, non potest aliquis consequi finem: cuius signum est, quod cum in consiliando perueniunt homines ad id, quod est eis impossibile, discedunt quasi non ualentes ulterius procedere. Apparet et hoc manifeste ex processu rationis precedente: sic n. se habet id quod est ad finem, de quo electio est ad finem, sicut conclusio ad principiū. Manifestum est autem, quod conclusio impossibilis non sequitur ex principio possibili: unde non potest esse, quod finis sit possibilis, nisi id quod est ad finem, fuerit possibile. Ad id autem quod est impossibile, nullus mouetur: unde nullus redetur in finem, nisi per hoc quod apparet id, quod est ad finem, esse possibile. vñ id quod est impossibile, sub electione non cadit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod voluntas media est inter intellectum, & exteriorem operationem, nam intellectus proponit uoluntati suu obiectum, & ipsa uoluntas causat exteriorem actionem. Sicigit principium motus uoluntatis consideratur ex parte intellectus, qui apprehendit aliud quod ad bonum in univerfali: sed terminatio, seu perfectio actionis uoluntatis attenditur secundum ordinem ad operationem, per quam aliquis tendit ad consecutionem rei: nam motus uoluntatis est ab anima ad rem. & ideo perfectio actionis uoluntatis attenditur secundum hoc, quod est aliud bonum, alicui ad agendum. Hoc autem est possibile: & iō uoluntas completa non est, nisi de possibili, quod est bonum uolenti: sed uoluntas incompleta est de impossibili, que secundum quoddam uelleitas dicitur: quia si aliquis ueller illud, si esset possibile. Electio autem nominata uoluntatis iam determinatum ad id, quod est huius agendum: & ideo nullo modo est, nisi possibilium.

AD SECUNDUM dicendum, quod cum obiectum uoluntatis sit bonum apprehensum: hoc modo iudicandum est de obiecto uoluntatis, secundum quod cadit sub apprehensione. Et ideo si cut quandoque uoluntas est alicuius quod apprehenditur ut bonum, & tamen non est uere bonum: ita quādoque est electio eius quod apprehenditur ut possibile eligenti, quod tamen non est ei possibile.

AD TERTIUM dicendum, quod hoc ideo dicitur, quia, an aliud sit possibile, subditus non dicitur suo iudicio diffinire: sed in unoquoque, iudicio superioris stare.

ARTICULUS VI.

Vtrum homo ex necessitate eligat, uel libere.

Super quest. decima tercia articulū sex-tum.

AD SEXTUM sic proceditur. Vñ quod homo ex necessitate eligat. Sic n. se habet finis ad eligibilitatem, ut principia ad ea, quae ex principio consequuntur, ut patet in 7. Ethic.* sed ex principio ex necessitate deducuntur conclusiones. ergo ex fine de necessitate mouetur aliquis ad eligendum.

¶ 2 Præt. Sicut dictum est, * electio consequitur iudicium rationis de agendum: sed rō ex necessitate judicat de aliquib. propter necessitatē premissarum, ergo ut quod est electio ex necessitate sequatur. ¶ 3 Præt. Si aliqua duo sunt penitus aequalia, non magis mouetur homo ad unum, quod ad aliud, sicut famelicus si habet cibum aequaliter appetibilem in diuersis partibus, & secundum aequali distatiam, non magis mouetur ad unum, quod ad alterum, ut Plato dixit, * affognans rationem quietis terræ in medio, sicut dicit in 3. de caelo. † Sed multò minus potest eligi quod accipitur ut minus, quā quod accipitur ut aequali: ergo si proponatur duo, uel tria, uel plura, inter quod maius appareat, impossibile est aliquid aliorum eligere. ergo ex necessitate eligitur illud, quod eminentius appetit: sed omnis electio est de omni eo quod uidetur aliquo modo melius. ergo oīs electio est ex necessitate.

SED CONTRA est, quod electio est factus potentiae rationalis, quae se habet ad opposita secundum Philosophum. †

RESPON. Dicendum, quod homo non ex necessitate eligit: & hoc ideo, quia quod possibile est non esse, non necesse est esse. Quod autem possibile sit non eligere, necligere, huius rō ex duplicitate hominis potestate accipi potest. Potest enim homo uelle & non uelle, agere & non agere: potest etiam uelle hoc, aut illud, cuius ratio ex ipsa uirtute rationis accipitur: Quicquid enim ratio potest apprehendere ut bonum, in hoc uoluntas tendere potest. Potest autem rō apprehendere ut bonum non solum hoc, quod est uelle, aut agere: sed hoc etiam quod est non uelle, & non agere. Et rursus in omnibus particularibus bonis potest considerare rationem boni alicuius, & defectum alicuius boni, quod habet rationem mali: & secundum hoc potest unumquodque huius modi bonorum apprehendere, ut eligibile, uel fugibile. Solum autem perfectum bonum, quod est beatitudine, non potest rō apprehendere sub ratione mali, aut alicuius defectus: & ideo ex necessitate beatitudinem homo uult, nec potest uel non esse beatus, aut miser. Electio autem cum non sit de fine, sed de his quae sunt ad finem, ut iam dictum est*, non est perfecti boni quod est beatitudo, sed aliorum particularium bonorum: & ideo homo non ex necessitate, sed libere eligit.

Prima Secunda S. Thomæ.

dens ex hoc differet ar. huius q.

tiam manifestare inter actum simplicem voluntatis, & electio nis. Simplex nanque actus voluntatis, scilicet voluntio, seu voluntas, de quo supra tractatum est, non est vnuerfaliter liber quod ad specificationem actus, quoniam ad aliquod obiectum necessariò terminatur, ita quod non potest ad oppositum terminari, ut patet ex suis prædictis. Electio autem, & quod ad exercitium actus, & quod ad specificationem semper est libera, ut hic dicitur.

Hoc habet in 2. de caelo Text. 7. & go. ex. sent. Anaximad.

¶ In responsione ad primum eiusdem articuli, texti habes, quod non quicunque vult premissas, seu antecedentes, vult conclusionem, seu consequens in seipso, vel quia non semper consequens est, necessarium ad veritatem, seu voluntatem antecedentis: vel quia dato, quod sic sit secundum rem, non tam hoc aequaliter apparet, & indicatur. Differet enim nihil, est se vel apparet, quod ad appetitum: in sua autem causa quicunque vult antecedens, vult consequens sim pliceretur vel in pluribus.

¶ In responsione ad tertium adiuerte diligenter, quod responso formaliter satisfacta primæ radici arguitur, scilicet de aequalib: & insinuat latissimam conditionem omnibus factis in argumento. Intendit enim quod duobus aequalibus propotitis secundum aliquam conditionem, voluntas non arctetur ad neutralitatem, sed potest ad confiderandam aliquam eminentiam in altero mouere se, & innentata vel apposita eligere alterum. Et eadem ratione, proposito voluntati aliquo eligibili eminentiori aliis, non necessitatur voluntas ad eligendum illud: quia potest mouere ad considerandum in altero aliud aliud quo praetextus, & sic illud eligere. Et hac intellige, supposito quod voluntas velit eligere: simpliciter namque, & absolu-

Ar. 3. huius q.

B te